

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 26.1.2016
COM(2016) 36 final

2013/0014 (COD)

**KOMISSION TIEDONANTO
EUROOPAN PARLAMENTILLE**

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklan 6 kohdan mukaisesti

neuvoston vahvistamasta kannasta

**Euroopan unionin rautatievirastosta ja asetuksen (EY) N:o 881/2004 kumoamisesta
annettavan uuden asetuksen hyväksymiseen**

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

**KOMISSIION TIEDONANTO
EUROOPAN PARLAMENTILLE**

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 294 artiklan 6 kohdan mukaisesti

neuvoston vahvistamasta kannasta

**Euroopan unionin rautatievirastosta ja asetuksen (EY) N:o 881/2004 kumoamisesta
annettavan uuden asetuksen hyväksymiseen**

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

1. TAUSTA

Komissio hyväksyi 30. tammikuuta 2013 kattavan kuuden säädösehdotuksen paketin, jolla tarjotaan parempaa laatua ja enemmän valinnanvaraa rautatiepalvelujen alalla Euroopassa.

Rautatieliikenteestä voidaan saada houkuttelevampi vaihtoehto matkustajille ja sen osuutta kaikista liikennemuodoista voidaan kasvattaa vain, jos palvelujen laatua ja tehoa parannetaan. Parempi kustannustehokkuus ja kestävyys voidaan saavuttaa niukoilla julkisilla varoilla.

Paketin tavoitteena on käyttäjien odotusten täyttämiseksi myös kannustaa innovointiin EU:n rautateilla. Tähän pyritään kolmella toisiinsa liittyvällä tavalla:

- (1) avaamalla kotimaan henkilöliikennemarkkinat kilpailulle ja velvoittamalla julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten tekemiseen kilpailuttamalla;
- (2) vahvistamalla rataverkon haltijoiden riippumattomuutta niin, että ne valvoisivat kaikkia rataverkon keskeisiä toimintoja ja varmistaisivat kaikille tasavertaiset mahdollisuudet rautateiden käyttöön;
- (3) vahvistamalla rautatieviraston asemaa niin, että siitä tehdään keskitetty asiointipiste, jolle kuuluu koko EU:n kattavien kalustoyksikköjen markkinoillesaattamislupien ja EU:n kattavien toiminnanharjoittajien turvallisuustodistusten antaminen.

Päivä, jona ehdotus on lähetetty Euroopan parlamentille ja neuvostolle

(asiakirja COM(2013) 27 final — 2013/0014 COD):

31. tammikuuta 2013

Päivä, jona Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on antanut lausuntonsa:

10. heinäkuuta 2013

Päivä, jona alueiden komitea on antanut lausuntonsa:

8. lokakuuta 2013

Päivä, jona Euroopan parlamentti on vahvistanut ensimmäisen käsittelyn kantansa:

26. helmikuuta 2014

Päivä, jona neuvoston kanta on vahvistettu:

10. joulukuuta 2015

2. KOMISSIION EHDOTUKSEN TAVOITE

Asetus Euroopan unionin rautatievirastosta ja asetuksen (EY) N:o 881/2004 kumoamisesta on yksi kuudesta säädösehdotuksesta, jotka komissio hyväksyi 30. tammikuuta 2013 neljännessä rautatiepaketissa.

Euroopan rautatieviraston perustamisasetuksen¹ tarkistuksen päätavoitteena on vahvistaa rautatieviraston roolia niin, että siitä tulisi keskitetty asiointipiste, jolle kuuluu koko EU:n kattavien kalustoyksikköjen markkinoillesaattamislupien ja koko EU:n kattavien toiminnanharjoittajien turvallisuustodistusten antaminen. Tarkistettu asetus vahvistaisi myös rautatieviraston roolia kansallisten sääntöjen valvonnassa, antamalla sille oikeuden vaatia poistamaan tarpeettomia sääntöjä ja valvoa kansallisia turvallisuusviranomaisia. Lisäksi sille annettaisiin merkittävämpi asema Euroopan rautatieliikenteen hallintajärjestelmän (ERTMS) ja henkilöliikenteen telemaattisten sovellusten ”järjestelmäviranomaisena”.

Komissio on myös ehdottanut rautatieviraston perustamissäädöksen muuttamista sen mukauttamiseksi Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission erillisvirastoista antaman yhteisen julkilausuman ja erillisvirastoja koskevan yhteisen lähestymistavan kanssa² (lähestymistapa kattaa hallintorakenteen, monivuotiset työohjelmat ja henkilöstömenettelyjen yksinkertaistamisen).

Koska rautatieviraston tehtäviä ja sisäistä organisaatiota muutetaan paljon, komissio ehdotti asetuksen 881/2004/EU korvaamista uudella säädöksellä.

3. NEUVOSTON KANTAA KOSKEVAT HUOMIOT

Liikenneneuvoston istunnossa 10. joulukuuta 2015 hyväksytyssä ensimmäisen käsittelyn kannassa puolletaan komission ehdotuksen päätavoitteita eli rautatieviraston roolin vahvistamista. Tämä kanta poikkeaa ehdotuksesta kuitenkin joidenkin näkökohtien osalta, erityisesti siltä osin, että ainoastaan yhdessä jäsenvaltiossa toimiville rautatieyrityksille/valmistajille annettaisiin mahdollisuus hakea turvallisuustodistusta tai kalustoyksikköjen käyttöönottolupaa joko rautatievirastolta tai omalta kansalliselta turvallisuusviranomaiseltaan.

Lisäksi neuvoston kannassa

- vahvistetaan yksityiskohtaisia säännöksiä rautatieviraston työryhmän toiminnasta; Erityisesti siinä mainitaan menettely, jolla hyväksytään avoimuutta koskevia sääntöjä, joita on sovellettava tällaisessa yhteydessä.
- annetaan rautatievirastolle tarvittavat keinot toimia keskitettynä asiointipisteenä tieto- ja viestintäjärjestelmän välityksellä; Tämän välineen avulla rautatievirastolla ja kansallisilla turvallisuusviranomaisilla on tiedot kaikista käyttöönottolupia/turvallisuustodistuksia koskevista hakemuksista, menettelyn vaiheesta ja hakemusten tuloksista.
- selvennetään viraston roolia kansallisten sääntöjen asteittaisessa vähentämisessä;

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 881/2004, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2005.

² Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission yhteinen julkilausuma erillisvirastoista ja erillisvirastoja koskeva yhteinen lähestymistapa, allekirjoitettu 19. heinäkuuta 2012.

Tekstissä säädetään kansallisten toimenpiteiden tarkastelusta ottaen huomioon rautateiden turvallisuus ja yhteentoimivuus sekä yhteensopivuus kilpailusääntöjen kanssa, jotta kansallisia sääntöjä saataisiin asteittain vähennettyä. Riippumattomaan ja puolueettomaan asiantuntemukseen perustuva lausunto on välttämätön unionin tasolla. Tässä yhteydessä se rajaa rautatieviraston aseman tällaisia lausuntoja annettaessa.

- luetellaan rautatieviraston lisätehtävät, jotka liittyvät kansallisten turvallisuusviranomaisten ja ilmoitettujen laitosten seurantaan;

Rautatievirasto valvoo näiden laitosten suoriutumista ja päätöksentekoa yhdenmukaistamisen lisäämiseksi unionin tasolla.

- määritellään, miten valituslautakunta toimii;

Erityisesti siinä vahvistetaan valituslautakunnan toimintaa koskevat yksityiskohtaiset säännöt, mukaan lukien säännöt muutoksenhaku- tai välimiesmenettelyyn osallistuvia osapuolia edustavien lautakunnan jäsenten riippumattomuudesta, kaikilla tasoilla työskentelevän rautatieviraston henkilöstön eturistiriitojen ennaltaehkäisystä ja hallinnasta sekä muutoksenhakumenettelyä koskevan kolmen kuukauden määräajan sisällyttämisestä sen varmistamiseksi, etteivät muutoksenhaut luo esteitä tai aiheuta viivästystä.

- määritellään edellytykset, joiden täytyessä hyväksytään täytäntöönpanosäädös rautatievirastolle suoritettavista maksuista.

Siinä säädetään, että maksut on määritettävä avoimesti, oikeudenmukaisesti ja yhdenmukaisesti, eivätkä ne saisi vaarantaa Euroopan rautatiealan kilpailukykyä.

Komissio pitää valitettavana, että neuvoston kanta eroaa alkuperäiseen komission ehdotukseen verrattuna joidenkin keskeisten säännösten suhteen, joista on sovittu Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission kesken EU:n erillisvirastoja koskevassa yhteisessä lähestymistavassa vuonna 2012. Tämä koskee erityisesti seuraavia seikkoja:

- kahden komission edustajan nimittäminen hallintoneuvostoon neljän sijasta;
- pääjohtajan erottamisen ehdottamisvaltuuksien antaminen yhdelle kolmasosalle hallintoneuvoston jäsenistä, kun pääjohtajan erottamisen menettelyn olisi yhteisen lähestymistavan mukaan vastattava nimitysmenettelyä;
- Komissio korostaa myös, että tarkkailijan nimittäminen hallintoneuvoston jäsenistä seuraamaan komission valintamenettelyä pääjohtajaa valittaessa ei saisi johtaa tehtävien päällekkäisyyteen valinta- ja nimittämismenettelyissä.

4. PÄATELMÄT

Komissio katsoo, että rautatievirastoasetuksen tarkistaminen on ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan saavuttaa yksinkertaistetun ja yhtenäisen kehyksen käyttöönottoa koskeva tavoite rautatiealalla.

Tästä syystä komissio hyväksyy kompromissin hengessä neuvoston kannan, jotta Euroopan parlamentti voi toisessa käsittelyssä hyväksyä lopullisen tekstin sekä viisi muuta neljännen rautatiepaketin ehdotusta. Komissio katsookin, että sekä markkinapilarin että teknisen pilarin yhtäaikaistamisella hyväksymisellä saataisiin eniten hyötyä palvelun laadun, tehokkuuden ja rautatiealan kilpailukyvyn kannalta.